

ČETVRTI DEO

DA LI JE NACIONALIZAM LJUBAV PREMA NACIJI?

Bratstvo i jedinstvo naroda bivše SFRJ jeste bilo silom nametnuto i silom održavano. Tokom devedesetih godina, došlo je vreme da narodi SFRJ svoje bratstvo i jedinstvo sami izaberu ili odbace, kroz svoje reakcije na iskušenje međunacionalnih sukoba.

Nacionalna sujeta, ugušivana i ponižavana u vreme komunizma, padom komunizma ponovo doživljava svoj vaskrs. Ponovo vaskrsli nacionalni mitovi, u svojoj pozadini nemaju argumente istorijskih činjenica i zdravog razuma, već jedino argumente velike potrebe ljudske sujete za svojim zadovoljenjem. Potranjujući nacionalnu uobraženost, oni donose i tragičan plod raspaljene sujete u narodu — sujetnu preosetljivost, uvređenost i mržnju. Nacionalna sujeta rađa čedo svoje nezasite neutoljivosti i uvređenosti — agresivni šovinizam.

Kako nacionalna prava nisu stvarni cilj, već samo sredstvo zadovoljenja ljudske sujete, ona će se i sama radije ugroziti, nego da se ostvare pod ponižavajućim političkim uslovima. Između poniznosti prema ponuđenim političkim kompromisima i poniženja ratom koji je unapred bio osuđen na propast, naš čovek je izabrao ne da bude ponizan, već da bude ponižen. Narod koji je mnogo iskrenije vikao “bolje rat nego pakt”, i “bolje grob nego rob” nego što se molio “Oče naš...” dobio je odgovor na svoje traženje.

ISTORIJSKI I TRANSISTORIJSKI IMPERATIV

“Mirno, objektivno i savesno ispitivanje karakterologije srpskog naroda, odavno nam se postavilo kao imperativ, zapoved i božanska i ljudska, i istorijska i transistorijska, koju uporno, još od 1918. godine ne želimo da čujemo, i pored izvanrednih tema ponuđenih za razgovor od strane velikog Jovana Cvijića i njegovog dostojnog učenika Vladimira Dvornikovića. Poslednja tragična zbivanja sa srpskim narodom, nisu li još jedna i možda poslednja opomena, šansa i izazov da na stoletna pitanja o karakteru srpskog naroda progovorimo otvorenu reč, kao konzilijum lekara nad bolesnikom, jer će od postavljene dijagnoze zavisiti i lečenje. ...

Ne treba se bojati iznošenja istine! Dugogodišnja laž duboko je iskrvarila ovaj narod zadržavajući ga na stupnju deteta koje to više nije. Istina uvek čisti i pomaže sazrevanju i pojedinca i naroda. Moramo biti spremni da saslušamo istinu o sebi, a posle toga – ne svetiti se, niti dozvoliti u sebi mesta anarhičnoj obesti. Samo u tome slučaju istina će delovati katarzično!” (Beseda prof. dr Vladete Jerotića “O tragičnom optimizmu Srba” u Udruženju književnika Srbije, 30.6.1999.)

DA LI JE NACIONALIZAM GREH?

Neko je rekao: “Ja volim čovečanstvo, ali ne i čoveka!”

Samo osećanje nacionalne, internacionalne, religiozne ili bilo koje druge pripadnosti i motiv ljubavi prema grupi kojoj pripadamo nisu ista kategorija. Osećanje zajedništva, bliskosti i ljubavi je jedno, a motiv ljubavi je nešto sasvim drugo.

Osećanje zajedništva, bliskosti i ljubavi predstavljaju samo povod za manifestaciju unutrašnjih motiva koji nas inače pokreću — sebičnih motiva ili motiva prave ljubavi. Samo osećanje zajedništva, bliskosti i ljubavi tako predstavlja ili povod za manifestaciju čovekove opterećenosti (sebičnosti, sujete...) ili povod za manifestaciju njegove nesebične dobrote. Kada su osećanja objekat čovekove sebičnosti, onda se pojavljuju takozvane psihološke potrebe. Samo zadovoljenje psihološke potrebe (na primer, za osećajem identiteta, sopstvene pravednosti, voljenosti, itd) ne rešava čovekov problem, već samo ugušuje svest o njegovom unutrašnjem nezadovoljstvu.

Kada nacionalistu upitamo zašto voli svoju naciju više od drugih, on će navoditi razloge koje vidi u nacionalnim osobenostima, koje on proglašava vrednostima svoje nacije.

Zapravo on time priznaje da ne voli pripadnike svoje nacije, već njihove vrednosti!

I kao što praksa pokazuje, on će radi ostvarenja ili očuvanja samih vrednosti zbog kojih voli svoju naciju biti sklon da žrtvuje i samu naciju.

On ne voli ljude — pripadnike svoje nacije — već voli vrednosti koje u njima vidi i sa kojima se identifikuje, tražeći u njima odgovor na svoje psihološke potrebe za osećanjem vrednosti, moći, sigurnosti, pripadnosti, posedovanja, pravednosti, itd. Kako je njegova ljubav sebična (jer traži razlog), on će biti sklon da žrtvuje ljude (naciju) radi razloga zbog kojih ih voli. On će se radovati kada čuje kako je neko žrtvovao sebe u borbi za svoje ognjište, za svoju azbuku i ostale nacionalne vrednosti, kao da čovek postoji radi njih, a ne one radi njega. Čovek je, naravno,

pretežniji od ognjišta, svoje azbuke itd, jer ne postoji on radi njih, nego one radi njega. Neko je izjavio: “Do poslednjeg čoveka ćemo se boriti da se ne izvrši genocid nad nama!”

Pojam ljubavi prema naciji se tako zloupotrebljava da bi opravdao najniže i najdestruktivnije čovekove porive. Po Svetom pismu, ako volimo samo one koji nas vole, mi smo isti kao i neznabošci:

“Jer ako ljubite one koji vas ljube, kakvu platu imate? Ne čine li to i carinici? I ako Boga nazivate samo svojoj braći, šta odviše činite? Ne čine li tako i neznabošci?” (Matej 5,46-47)

Bilo da su vrednosti nacionalne, moralne, ili bilo koje druge, one treba da služe čoveku, a ne čovek njima. Navodeći primer iz Starog zaveta, kako David nije bio kriv što je jeo svete hlebove (namenjene isključivo svetoj službi) jer je bio gladan, Isus je pokazao da nije načinjen čovek radi religioznih pravila, već su ona načinjena radi čoveka. Međutim, idolopoklonik materijalnih, nacionalnih ili religioznih vrednosti se često ponosi svojom ludošću, što će radi samih vrednosti žrtvovati svoj novac, trud, zdravlje, pa i sam svoj život.

Mnogi hrišćani se pozivaju na činjenicu da svojim shvatanjima i postupcima ne ugrožavaju druge ljude. Ali, takvo njihovo pravdanje ne samo da nije hrišćansko, već je satanističko. Tvreći da su u svom nacionalizmu ispravni zato što ne ugrožavaju druge ljude, oni se tada nesvesno pozivaju na onu definiciju morala koju zastupaju pripadnici crkve satanista. Osnivač crkve satanista je u jednom intervjuu izjavio:

“Greh nije greh ukoliko se izražava na prirodan način i ukoliko ne ugrožava druge!” (Anton Šandor LaVejev)

Međutim, po Bibliji, nije dovoljno da drugoga ne ugrožavamo, već je neophodno da pobude našeg srca budu ispravne, “jer Gospod gleda na srce” (1.Samuilova 16,7). “Svrh svega što se čuva čuvaj srce svoje, ...”, “jer od srca izlaze zle misli” (Priče 4,23; Matej 15,19) Sam nacionalizam pothranjuje čovekovu gordost i sujetu. A gordost je najveći greh i izvor skoro svih drugih zala, pre svega nesloge među samim pojedincima, pripadnicima iste porodice, vere i nacije. Poznati ruski pravoslavni mislilac Vladimir Solovjov piše:

“Ali, oni koji ne žele da žrtvuju svoj nacionalni egoizam vasseljskoj istini ne mogu se i ne smeju nazivati hrišćanima. ... Da bi taj deo postao hrišćanski on se mora odreći novog idolopoklonstva, manje grubog, ali ne i manje ružnog a, u svakom slučaju, štetnijeg od idolopoklonstva naših neznabožačkih predaka koje je odbacio Sveti Vladimir.

Govorim o novom idolopoklonstvu, o zaraznom bezumlju nacionalizma koji navodi narod da se klanja svom sopstvenom liku, a ne Višnjem Presvetom Bogu. ...

Istinita crkva uvek osuđuje doktrinu prema kojoj ne postoji ništa iznad nacionalnog interesa, to novo varvarstvo, koje stvara sebi od nacije vrhovno božanstvo, taj lažni patriotizam koji želi da dođe na mesto religije. Crkva priznaje prava nacije napadajući istovremeno nacionalni egoizam; ona uvažava vlast države, ali se bori protiv njenog apsolutizma.” (V. Solovjov “Svetlost sa Istoka” izbor iz dela, str. 115.120, Logos Ortodos, Bg. 1995.)

Zbog toga što je utemeljen na sujeti, nacionalizam ne širi ljubav već mržnju i rat. Identifikacija sa određenim vrednostima diskriminiše one koji te vrednosti ne ispunjavaju. Na primer, ideja da oni koji nisu pravoslavni ne mogu biti Srbi, napravila je od svih Srba katolika i od Srba muslimana — nacionalne neprijatelje i tako ugrozila samu naciju. Dakle, nacionalizam prirodno rađa šovinizam. Iako se sakriva iza imena ljubavi, on svojim plodovima otkriva svoje stvarno poreklo. Isus Hristos je uputio čovečanstvu poziv da na osnovu analize plodova određene životne filozofije preispitamo kvalitet njenog sadržaja i smisla:

“Po rodovima njihovim poznaćete ih. Eda li se bere s trnja grožđe, ili s čička smokve? Tako svako drvo dobro rodove dobre rađa, a zlo drvo rodove zle rađa. Ne može drvo dobro rodova zlih rađati, ni drvo zlo rodova dobrih rađati. Svako dakle drvo koje ne rađa roda dobra seku i u oganj bacaju. I tako dakle po rodovima njihovim poznaćete ih.” (Matej 7,16-2)

PSIHOLOŠKA POZADINA TRANSFORMACIJE NACIONALIZMA U ŠOVINIZAM

Kao što je sujetna osoba veoma osetljiva i sklona da reaguje mržnjom onda kada su njene vrednosti dovedene u pitanje, tako i nacionalista lako postaje šovinista kada su njegove nacionalne vrednosti ugrožene. Ako pokušate da sujetnoj osobi pomognete dobronamernom kritikom, ona će biti sklona da vas proglasi za neprijatelja, zato što dovodite u pitanje vrednosti na kojima ona temelji svoje samopoštovanje. Ona ne bi mogla da voli samu sebe ukoliko bi njene vrednosti bile dovedene u pitanje, pa zaključuje da je u tom slučaju i vi ne volite. Ni nacionalista ne bi mogao da voli svoju naciju kada ne bi imao posebnu sliku o njenoj veličini. To je takođe razlog zašto on tako olako proglašava nacionalnim neprijateljem svakoga ko ugrožava njegovu lažnu sliku o posebnosti njegove nacije.